СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 24-го СЕРПНЯ 1951. — No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 24, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРОВІДНІ КОМУНІСТИ В ШПИГУНСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Вашингтон, 22 серпня.—Ричард Зорґе (Сордж), головний совєтський шпиг німецького роду, який створив успішну шпигунську організацію в Китаї та Японії ще до другої світової війни, дав зразок для тієї шпигунської комуністичної організації, яка працює сьогодні в Злучених Державах. Таку заяву склав перед комісією неамериканських діянь Палати Репрезентантів ген. Чарлс А. Вилловбай, голова розвідчої служби генерала Доґлеса Мек Артура. Він подав багато імен американських комуністів, які були членами шпигунського кільця Зорґо в початках 1930-ти років. Вони, навчившися шпигунських метод від Зорґе, використовують їх сьогодні в Злучених Державах. На доказ свого твердження ген. Виллов бай навів ім'я Юджіна Денніса, генерального секретаря Американської Комуністичної Партії, що відсиджує тепер кару тюрми і що перебрав головство в шпигунській організації після Зорґе, як це виказують поліційні документи в Шанхаї. Генерал сказав, що ще не все точно перестудійоване, але вже тепер можна ствердити, що провідники американських комуністів, такі як Ирл Бравдер, Сем Дарсі, Ґері Берґер, Ґергард Айслер, Деніс і багато інших, діяли, як шпиги в Шанхаї в різні періоди часу.

На запит конґресмена Франсіса Е. Волтера з Пенсилвенії, чи ці самі особи ще тепер працюють, як працювали колись для цієї самої цілі, ген. Вилловбай відповів: „Я так думаю". Потім ще розповів, як комуністи, що діяли в Шанхаї, придумали способи правничої допомоги для своїх зловлених на шпигунстві товаришів. З цього повстала теперішня організація Конґресу Громадянських Прав, яка постачає гроші на поруку за ув'язнених комуністів. Крім названих осіб, генерал знає ще коло 180 інших, яких він ще не виявив і які вказують на звязки з цілим світом.

Буденц зв'язує Інститут Тихоокеанських Відносин із шпигунством

Колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", Луї Ф. Буденц, складаючи зізнання перед сенатською підкомісією внутрішньої безпеки, заявив, що колишній комуністичний культурний комісар, Александер Трахтенберґ, назвав Інститут Тихоокеанських Відносин, заснований 1925 р., „малою большевицькою школою для навчання людей у Вашинґтоні, як думати про Совєтський Союз на Далекому Сході". Буденц заявив, що в цьому інституті працювали між ін. три визначні особи, які були комуністами, а саме: Овен Латтімор, теперішній професор університету Джан Гопкінс у Балтимор; Джозеф Барнес, кол. співробітник Ню Йорк Гералд Трибюн і Фредерік Вандербілт Філд, мільйонер-опікун ув'язнених комуністів, який сам тепер відсиджує кару тюрми за непослух судові.

Комуністи тепер діють у підпіллі, твердить Едґар Дж. Гувер

Голова Федерального Бюра, Едґар Дж. Гувер, заявив перед Конґресом, що Комуністична партія втратила 10,000 членів в останньому році і в більшій частині опинилася в підпіллі. Департамент справедливости дістає раз-у-раз вісті про саботаж комуністів на фабриках оборонної продукції. Це свідчення подане до загального відому тільки тепер, хоч було складене ще в березні перед сенатською підкомісією асиґнування фондів.

ЗАЛОМАННЯ БРИТАНСЬКО-ІРАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Тегеран, Іран. — Ричард Стокес, голова англійської делеґації на переговорах для полагодження англо-іранського нафтового конфлікту, не одержавши вчора задовольняючої відповіді від іранського уряду в означеному часі, рішив перервати дальші розмови і заповів негайний поворот до Лондону. Ірансько-британські розмови, ведені з трудом за посередництвом особистого висланника президента Трумана, Аварела Гарримана, розбилися головно через іранську непоступчивість відносно британських пропозицій щодо управління рафінерії в Абадан. Досі не подано до публічного відома ані точного тексту британських пропозицій, ані іранських протипропозицій. Відомо тільки, що вони відносяться вже не до націоналізаційних принципів, але до технічного експлуатування нафти. Іранський премієр Моссадех дістав в парляменті заяву довір'я дойого становища, але рівночасно теж і уповноваження продовжувати переговори з Британією. В цьому добачується „відкриті двері" для евентуального відновлення перерваних розмов, хоча в теперішньому становищі іранського уряду не добачують доброї волі вже не тільки англійські представники, але її не бачить теж і американський посередник.

30 МІЛЬЙОНІВ НА РОЗСЕЛЕННЯ НАДВИШКИ ЛЮДЕЙ

Вашинґтон, 22 серпня. — Палата Репрезентантів ухвалила признати $30,000,000 на започаткування програми переселення з густо заселених країн до відсталих і недорозвинених околиць. Цю суму призначили ухвалюючи „Акт Взаємної Безпеки з 1951 р.", яким Америка започатковує далекосяжну програму розселення народів у цілому світі.

Розселенням займатиметься Міжнародна Організація Втікачів (ІРО), яка досі провадила переселення скитальців. Ця її діяльність вичерпувалась з кінцем теперішнього року, але тепер вона діятиме в згаданому напрямі, заки буде зорганізована окрема установа, складена з представників двадцяти зацікавлених у цій справі держав. Конференція для утворення такої аґенції призначена на жовтень. Заінтересовані в цій справі такі американські релігійні групи: Краєва Католицька Добродійна Конференція, Світова Рада Церков, яка представляє 26 протестантських віровизнань, Краєва Лютеранська Рада і Об'єднана Служба Нових Американців, як комбінація жидівських груп. Представники Росії не ввійдуть до складу нової міжнародної організації, також не будуть допущені її сателіти. Головний мотив покликання до життя нової організації це переселення надвишки населення теперішньої Европи до країн, що тієї надвишки не мають і що потребують робітну силу.

МОЖЛИВІСТЬ ПРОДОВЖЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ ЯПОНІЇ

Вашинґтон. — Тут в авторитетних колах вперше виднвигнено думку про можливість продовження недалекої вже конференції в справі мирового договору з Японією, яка почнеться 4-го вересня в Сан Франсіско і повинна б скінчитися 8-го вересня підписанням договору. Конференція мала б бути продовжена до 10-го вересня, з погляду на нові обставини, які заіснували після зголошення совєтської участи в нарадах. На всіх 50 запрошених на конференцію досі вже 39 країн зголосили свою участь. З поінформованих джерел заповідається велику правдоподібність, що свою участь в конференції зголосить теж Індія. Американці, як ініціятори конференції, сподіються, що їм пощастить закінчити наради в означеному часі, без огляду на можливі совєтські перешкоди. На всякий випадок пороблено заходи, щоби наради могли відбуватися теж в ночі, якщо зайшла б така потреба.

ЧЕРВОНІ ЗІРВАЛИ ПЕРЕГОВОРИ В КАЕСОНҐ

Аліянти рішучо відкидають обвинувачення щодо бомбардування невтралізованої зони

Токіо, 23 серпня. Комуністи зірвали дальші переговори в справі перемир'я в Кореї, які від півтора місяця велися в Каесонґ, подаючи за причину цього обвинувачення, що аліянтський літак скинув розривні і запальні бомби в безпосередньому віддалені від місця переговорів. Комуністичні закиди аліянти назвали „підставленням". Комуністичне рішення проголошено в головній квартирі переговорів сьогодні вранці, після того, як комуністи закликали аліянтську делеґацію та поінформували її, що „переговори зриваються вже від тепер починаючи". Своє рішення червоні мотивують тим, що один з аліянтських літаків мав виконати „найбільш варварський" напад на Каесонґ та скинути запальні і розривні бомби, уламок одної з яких мав навіть вдарити в авто ген. Нам Іля, голови комуністичної делеґації. З аліянтського боку з найбільшою рішучістю заперечено комуністичні обвинувачення, вважаючи це наперед приготованою грою. Ген. Метью Ріджвей, аліянтський головний командант на Далекому Сході, заявив, що коли вже який літак бомбардував Каесонґ, то це міг бути тільки комуністичний. Так само аліянтські очевидці в Каесонґ не могли найти жадних слідів бомбардування: не розвалено ані не запалено жадного будинку, не вбито ані не поранено жадної особи. Вириті невеличкі ями, що їх показують комуністи як сліди авіяційних бомб, можуть походити найвище від розриву міни або ручної ґранати, але в жадному разі не від бомби — стверджують з цілою рішучістю аліянтські спостерігачі. З аліянтського боку ще немає офіціяльних виясенень і коментарів, але зірвання комуністами дальших переговорів не було теж несподіванкою, бо таку можливість передбачувано вже від деякого часу, як червоні почали виразно виявляти злу волю та шукати всіляких другорядних і уявних причин, щоб не допустити до успішного розвитку і закінчення переговорів. В аліянтських колах приймається переконання, що ціла історія з перемир'ям була заінсценізована Москвою виключно для передишки для комуністичних військ та в пропаґандивних цілях, але в жадному разі не для справжнього перемир'я. Теперішнє зірвання переговорів може бути остаточне і тоді можна б сподіватися теж нових подій на фронті, або може бути тільки тактичним комуністичним маневром у „війні нервів". На дальші консеквенції цеї події навряд чи доведеться довго ждати.

АЛІЯНТСЬКІ УСПІХИ НА ФРОНТІ

Токіо. — Не зважаючи на запеклі комуністичні протинаступи, південно-корейські війська на східному секторі фронту здобули від комуністів важливу височину, з якої можуть „дивитись згори" на комуністичні сили у віддалі кількох миль. Згідно з аліянтськими підрахунками, за останніх 5 днів боїв за стратегічні позиції комуністи втратили щонайменше 2,000 вояків. На інших секторах фронту приходило до помітно пожвавленої патрульної акції. Аліянтська авіяція, крім участи у фронтових боях, виконала цілий ряд стратегічних налетів на вороже запілля, бомбардуючи скупчення ворожих військ та шляхи постачання. Від цеї акції згинуло щонайменше 180 ворожих вояків. Аліянтська фльота продовжувала облогу ворожих портів, бомбардуючи портові споруди та надбережні шляхи постачання.

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В КОРЕЇ: 81,006

Вашинґтон. — Американські втрати в Кореї від початку війни по кінець минулого тижня виносять 81,006 вбитих, поранених і пропавших — повідомляє департамент оборони. За останній тиждень ці втрати збільшилися на 256 вояків. Між втратами є: 12,047 вбитих, 56,693 поранених та 12,266 пропавших. Найбільші втрати — 66,254 — мала сухопутна армія, морська пхота втратила 13,093, фльота — 944 і авіяція — 715. Втрати за минулий тиждень були найменші в дотеперішній війні.

КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ОН ПРОТИ АҐРЕСІЇ І ЇЇ ЗАГРОЗИ

Об'єднані Нації. — Створений Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй т. зв. Комітет Колективних Заходів прийняв одноголосно звідомлення про те, які власне політичні заходи повинні бути зроблені проти аґресора. В звіті насамперед підкреслюється, що колективні оборонні заходи можуть і повинні бути зроблені не тільки проти аґресії, але вже теж проти її загрози. В активних заходах проти аґресії передбачується відповідне „степенування", від попередження і дальшої дипломатичної акції починаючи, а на викиненні виновника з міжнародної організації та на економічних санкціях і вкінці на військовій протиакції кінчаючи.

МІНІСТЕР ШУМАН ОЧОЛЮВАТИМЕ ФРАНЦУЗЬКУ ДЕЛЕҐАЦІЮ В САН ФРАНСІСКО

Париж, Франція. — Міністер закордонних справ Роберт Шуман очолюватиме французьку делеґацію на конференції в Сан Франсіско, що почнеться 4-го вересня в справі мирового договору з Японією. Сама конференція в Сан Франсіско, хоча може мати ще всілякі несподіванки, не матиме для Франції та інших европейських країн такого безпосереднього значення як дальші дві конференції, одна у Вашинґтоні і друга в Оттаві в Канаді. У Вашинґтоні відбудеться нарада західних „трьох великих", а в Оттаві конферуватиме Рада Атлантійського Пакту, що має рішальне значення в теперішній організації колективної безпеки Західної Европи. Франція на конференції в Сан Франсіско робитиме заходи для одержання відповідної аліянтської допомоги в боротьбі проти комунізму в Індо-Китаї, а у Вашинґтоні і в Оттаві виступатиме проти творення окремої німецької армії. Французькі делеґації на всі три конфеенції очолюватиме міністер Шуман.

ГРЕЦІЯ – ЗАХІДНИЙ КАНДИДАТ ДО РАДИ БЕЗПЕКИ

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея О. Н., звичайна цьогорічна сесія якої почнеться 6-го листопада в Парижі, матиме за завдання м. і. вибрати кількох членів до Ради Безпеки, одного на місце Югослнавії, каденція якої кінчиться 31-го грудня ц. р. Західним кандидатом на наступника Югославії в Раді Безпеки буде, по всіх правдоподібностях, Греція, але вже тепер заповідається на тому тлі запеклу дипломатичну боротьбу, бо це місце раніше вважалося за совєтське. Совєтський Союз зі свого боку видвигне кандидатуру України або Білорусі, бо Польща і Чехословаччина мають своїх представників в інших важливих аґенціях О. Н.

● Дев'яті загальні збори Міжнародного Союзу Геодезії і Геофізики відкрились 21 серпня в Брюсселі в присутності біля 600 делеґатів з 36 країн. Делеґацію ЗДА, що складається з 60 науковців, очолює В. Бучер — професор структуральної геології на Колумбія-університеті.

У СЕНАТІ ЗРІЗАЛИ БІЛІОН ДОЛЯРІВ З ЧУЖИННОЇ ДОПОМОГИ

Вашинґтон. — З'єднані сенатські комісії закордонних відносин і збройної служби зменшили на більше ніж біліон долярів проєктовані видатки на військову й економічну допомогу чужим країнам. Вони обмежили ці видатки до 7,498,750,000 на 1952 скарбовий рік. Сенат зменшив видатки майже на таку само суму, як і Палата Репрезентантів, одначе ухвалені фонди сенат розподілив інакше ніж Палата. Врешті точний розподіл фондів потребуватиме ще довших дискусій після того, як відкинули домагання адміністрації на асиґнування вісім з половиною біліонів.

● Арґентина вкладає $50,000,000 в розвиток Болівії. Там находяться сирівці, яких потребує Арґентина.

СУД СКАСУВАВ ПРИСУД НА РЕМІНҐТОНА

Ню Йорк. — Апеляційний Суд Злучених Держав скасував присуд окружного федерального суду на Вилйема Ремінґтона, колишнього економіста з департаменту торгівлі, який був засуджений на п'ять років тюрми за кривоприсягу, коли відпекався від членства в Комуністичній партії. Апеляційний Суд прийшов до висновку, що розправа проти Ремінґтона, переведена в лютому місяці, була „неясна і неточна", оскільки йдеться про те, які факти мала взяти під вирішення судейська федеральна лава. Не було теж ясно представлене, як судейська лава мала вирішити приналежність до Комуністичної партії. Апеляційний Суд радить перевести розправу поновно, а прокуратор нібито хоче вдатися до Верховного Суду.

П'ЯТЬ РОСІЙСЬКИХ ГРУП ОБ'ЄДНАЛИСЯ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ

Ню Йорк. — З хвилиною об'єднання п'яти російських еміґрантських груп у спільнім фронті для повалення совєтського режиму Американський Комітет Звільнення Народів Росії займає цілий сьомий поверх у будинку 6. Іст, 42-га стріт, як про це повідомляє Ню Йорк Таймс з четверга 23 серпня. Праця комітету, як заявляє його голова Юджін Лайонс, обмежується до моральної і матеріяльної допомоги вигнанцям, які об'єдналися в Раді Звільнення Народів Росії. Ця Рада сформована на зібранні в Штутґарті, у Німеччині, 17-20 серпня. Місце осідку Ради — Мюнхен. До Ради, як сказно, належать такі організації: Ліґа боротьби за свободу народів, Національний Трудовий Союз, Російський народний рух, СБОНР Союз боротьби за освободження народів Росії) і Союз боротьби за свободу Росії.

Політичну й культурну діяльність будуть провадити колишні совєтські громадяни, а не Американський Комітет, каже Лайонс. Американський Комітет це мала група американських громадян, а саме: Реджінал Т. Тавнсенд, екзекутивний директор, Джан Мичел, дорадник, а крім Лайонса є ще: Вилйем Г. Чемберлейн, Чарлз Едісон, Вилйем І. Еліот, Аллен Гровер, Ізаак Дон Левін і Вилем Л. Вайт. Рада буде старатися приєднати до співпраці російських еміґрантів і різні національні групи, такі, як українці, козаки, вірмени, азербайжанці. Лайон' каже, що Рада дотримується принципу самовизначення народів, якщо вони піднесуть цю справу закордоном.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ОБВИНУВАЧУЄ БОЛЬШЕВИКІВ ЗА ГРЕЦЬКИХ ДІТЕЙ

Об'єднані Нації. Н. И. — Міжнародний Червоний Хрест проголосив тут меморіял, в якому обвинувачується совєтських сателітів, що вони від двох з половиною років саботують всі намагання Червоного Хреста в справі репатріяції вивезених червоними під час громадянської війни грецьких дітей. З меморіялу виявляється, що в країнах совєтських сателітів повинно б бути ще щонайменше 9,954 грецьких дітей, імена яких відомі. Але в справі репатріяції цих малих і неповинних жертв комуністичних жорстокостей співпрацювала досі тільки Югославія. Міжнародний Червоний Хрест та споріднені міжнародні організації заповіли відповідну акцію під час сесії Генеральної Асамблеї, що почнеться в листопаді в Парижі.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОДОРОЖЧАННЯ ВОЛОВОГО М'ЯСА

Вашинґтон. — Після конференції з „пакерами" м'яса в Бюрі Стабілізації Цін стало відомим, що під осінь підскочить на 1–2 центи ціна фунта волового м'яса в дрібному продажу. Голова бюра цін Майкел ДіСал виголосить на дальших засіданнях конференції свої погляди про доконечність втримування назначеної ціни м'яса, щоб не допустити до зросту чорного ринку на цей продукт. Урядовці з бюра цін оправдують підвишку цін на м'ясо новим законом про Оборонну Продукцію, який президент Труман підписав „нерадо" 31 липня, коли вигасли давніші закони про контролю. Президент, як повідомляють з Білого Дому, ще раз зажадає від Конґресу повновластя призначати квоту худоби на заріз, щоб забезпечитися від чорного ринку. Банкова комісія сенату, яка займається такими справами, ставиться холодно до нової думки.

В АМЕРИЦІ

● „Нові кордони Совєтського Союзу" — це наголовок інтересної розвідки В. Ґордона Іста, професора географії у Віркбек-Каледжі на лондонському університеті, автора „Історичної Географії Европи". Згадана розвідка є поміщена у журналі „Форін Еферс" (Ен Емерікен Квортерли Рівю, за липень 1951 р. вол. 29. Ч. 4.) Автор зазначує точно, між іншим, кордони т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки на заході і півдні. Є додані до розвідки мапи, на яких зазначена українська територія.

● Поїде до Арґентини Джеймс Рузвелт, син небіжчика Френклина Д. Рузвелта, на вікриття пам'ятника своєму батькові у Палаті Справедливости. В Буенос Айрес є ще один пам'ятник Рузвелта, а саме в парку коло американської амбасади.

АМЕРИКАНЦІ ВІДКОПУЮТЬ СТОЛИЦЮ КОРОЛЕВИ ШЕБИ

Ню Йорк. — У суботу повернувся до Америки провідник першої американської експедиції до південної Арабії, Венделл Филипс після відвідин країни Ємен і стародавнього міста Мареб, в околицях якого знайдені руїни міста леґендарної королеви Шеба, що відвідувала жидівського царя Соломона. Филипс того погляду, що місто Шеби було побудоване на руїнах іншого міста ще з часів Авраама. Шеба мала панувати яких 3000 років тому. Місто було квітуче, маючи досить води зі збірника, створеного великою греблею. Коли греблю знищили вороги, місто мусіло занепасти, а вся околиця перетворилась в пустелю.

ЗАХІД РЕЗЕРВУЄ СВОЇ ПРАВА В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт. — В дальшому плянуванні „контрактового договору" між західними великодержавами і західно-німецькою федеративною республікою, що мав би хвилево заступити мировий договір і бути останнім переходом до повної суверенности Німеччини, західні аліянти рішені застерегти собі деякі права, що їх вони вважають есенціональними для оборони Заходу. До цих прав належали б: 1. аліянтські війська залишаться в Німеччині на базі екстериторіяльности; 2. аліянти задержать всю свою владу в західному Берліні; 3. справа об'єднання Німеччини вважатиметься не тільки німецькою, але й аліянтською справою; 4. федеральний німецький уряд не матиме відповідальности за теперішні німецькі кордони. Плян „контрактового договору" західних аліянтів з Німеччиною назвав західно - німецький канцлер д-р Аденауер „дальшим кроком" в напрямку прийняття Німеччини як рівноправного члена до сім'ї вільних націй.

В СВІТІ

● Збільшення видобутку урану в Південно-Центральному Китаї відзначає комуно-китайська преса. Одночасно ТАСС (совєтське телеграфне аґентство) повідомляє, що китайські фізики обрали на почесних членів своєї асоціяції двох російських (А. Иоффе та Д. Скобельцин) і одного французького (Жоліо-Кюре) учених фізиків.

● Експортувати якнайбільше мавп заплянував провінційний уряд Мадрасу (Індія), діставши на це згоду центрального уряду Індії. 100.000.000 мавп в Індії завдають велику шкоду хлібам на стеблі, але їх ніхто не сміє чіпати, бо гіндуська релігія вважає їх за священні тварини.

● „Приватні капіталовкладення в Ізраїлі — це блискуча слушна нагода". Такий висновок зробила комісія американсько-жидівських бизнесменів, що виїхала була до Ізраїлю студіювати це питання з доручення Сіоністської Організації Америки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИНЦИПИ, ПОЛІТИКА ТА ІНТЕРЕСИ

Принципи, політика й інтереси, без уваги на те, в якому порядку їх ставимо та якої важливости їм надаємо, повинні — в нашому розумінні — йти не тільки впарі, але й творити одну гармонійну цілість. Не може бути теж сумніву щодо важливости цих понять, зглядно чергування важливости. Ясно, що принципи визначають нам мету, отже політика повинна б іти в інтересі тих принципів. Годі собі уявити парадокс, що ми визнаємо, наприклад, принципи демократичних вольностей і прав, формально базуємось і деклямуємо принципи християнської моралі, величаємо принципи західної цивілізації, а в практичній політиці всі ті принципи заперечуємо або діємо виразно на їх шкоду.

Серіозну колізію між принципами, політикою та інтересами можна спостерігати тепер в поведінці Англії. Клясичним прикладом на це може послужити її відношення до червоного Китаю. Принципово Англія без сумніву є проти комунізму в Китаю, але інтереси вимагали не тільки визнати його, але й всіляко, якщо не безпосередньо то посередньо допомагати йому, хоча політика так склалась, що треба було вислати англійських вояків, щоб воювали проти тих же китайських комуністів в Кореї.

Недавно офіціяльний представник британського уряду, міністер Шокрос, заявив в Палаті Громад, що Велика Британія не може позволити собі на перервання торгівлі зі Совєтським Союзом та його сателітами. Це сказано у відповідь на американські заходи, щоби припинити або бодай максимально обмежити вивіз до Совєтів стратегічних матеріялів, що допомогли б Кремлеві розбудувати його воєнну машину на загибіль і загладу світу. Конкретно, Британія все ще висилає велику частину свого експорту машин та інших промислових продуктів до Совєтів. В першій половині ц. р. ще 1,19 загального британського експорту пішло до Совєтів.

Правда, цей „бизнес" не є однобічний. Майже третину всього свого імпорту збіжжя і ще більше дерева Британія привозить зі Совєтів. Тому теж робиться закиди, що американський Конґрес дивиться тільки на те, що йде на Схід, але не бачить того, що приходить зі Сходу, очевидно в торговельному розумінні. Автім, це відноситься не тільки до Англії, бо теж багато інших европейських країн кажуть, що вони „мусять" торгувати зі Совєтами в своєму власному інтересі, хоча це противиться не тільки їхнім принципам, але й є виразно проти їхньої політики. Франція „мусить" посилати Совєтам хемікалії, а Норвегія алюміній за польське вугілля, Західна Німеччина не може обійтися без східньо-німецького збіжжя, за яке вона мусить платити важливими промисловими продуктами й у висліді східно-західна торгівля в Европі виносить ще біліон долярів річно, а насиченого совєтським хлібом британського вояка може при нагоді вбити вироблена британською машиною совєтська куля.

Чи існує будь-яка розв'язка такої аморальної колізії між принципами, політикою та інтересами в теперішньому світі? Без сумніву існує, але світ в своїй політиці є занадто аморальний, щоб могти на неї рішитись. Бо торговельний обмін між Сходом і Заходом не тільки не мав би в собі нічого аморального, але навпаки, був би найбільш побажаним розвитком для добра заінтересованих народів, якщоб в Кремлі не сиділи злочинні амбітники на володарів світу. Тільки кінець їхньої влади і тільки визволення поневолених ними народів може врятувати світ від усіх цих колізій та комплікацій між принципами, політикою та інтересами і створити здорові передумови нічим необмеженого проґресу. Ведена Злученими Державами акція торговельно-господарської бльокади проти совєтської імперії без сумніву змагає до такої кінцевої мети і тому навряд чи будьяким „інтересом" можна виправдати британське становище до тих заходів.

Альтернативи переговорів в Каесонґ

Переговори аліянтських і комуністичних військових представників в справі перемир'я в Кореї ведуться в Каесонґ вже від півтора місяця, але надії на їх результат сьогодні чи не менші, ніж були напочатку. В цілому перебігу дотеперішніх переговорів вражає те, що називають „злою волею", і це виключно з боку комуністів. Аліянти від самого початку йшли назустріч комуністичним побажанням і пропозиціям, якщо ті не відносилися до принципових справ, від яких не можна відступити. Аліянти погодилися на протиставлене їхнім пропозиціям місце переговорів, вони жадної справи не ставили так, що не дозволяло б на відповідні „поправки" і „доповнення", якщо це мало б „рятувати лице" комуністам та уможливити їм вийти з тим „лицем" з цілої воєнної авантюри, що постала виключно з їхньої вини.

Цілком інакше повелися комуністи. Від самого початку вони мають єдину і виразну мету: якнебудь підвести аліянтів, використати їхню добру волю проти них та хитрощами здобути те, що не пощастило їм здобути силою: Корею. Вони запропонували „нічий" Каесонґ на місце переговорів, але як тільки в ньому з'явилася аліянтська делеґація, виявилося недвозначно, що це місто попередньої ночі зайняли комуністи, а приїзд аліянтської делеґації сфільмовано, наче б це вони переможені та прийшли просити миру, хоча фактично справа мається цілком навпаки. Опісля пішов „випадок" за випадком, що в супроводі забріханої комуністичної пропаґанди має переконувати наївних в світі, зокрема в Азії, що це аліянти „саботують" переговори, що це вони „порушують" договорені зобов'язання та що це вони не хочуть замирення.

Таку поведінку комуністів двояко оцінюється в аліянтських колах. Одні вважають, що комуністи, знаючи аліянтське прагнення миру, намагаються в той спосіб добитись для себе якнайбільших користей в постановах про перемир'я, а інші переконані, що комуністи жадного перемир'я не бажають, що теперішні переговори вони намагаються використати тільки як передишку та змобілізувати нові сили для нового успішного наступу.

Які ж альтернативи такого стану речей на переговорах в Каесонґ?

З поведінки аліянтів можна вносити, що при всьому їхньому щирому бажанні замирення вони ані трохи не вірять комуністам і на всі твердження, обіцянки, зобов'язання і запевнення вимагають — ґарантій. Самі переговори застрягли на „мертвій точці" суперечностей щодо демаркаційної лінії. Комуністи не відступають від свого домагання, щоб вона була встановлена на 38-мій паралелі. Але аліянти зі свого боку не бачать там жадних реальних ґарантій вдержання перемир'я і тому рішучо обстоюють, щоб така лінія була встановлена на теперішній фронтовій лінії, що дає аліянтам далеко більші і кращі стратегічні можливості оборони на випадок, якщоб комуністи хатіли повторити свій напад.

В аліянтських політичних і військових колах важиться приблизно по половині можливості успіху або неуспіху переговорів в Каесонґ. На випадок успіху, аліянти подбають, щоби досягнене перемир'я було теж відповідно ґарантоване реальною силою, а не тільки словними запевненнями та „врочивтими зобов'язаннями", які мають для комуністів вартість минулорічного снігу. Натомість, вважається майже за певне, що коли б переговори розбилися і прийшло знову до „повної війни" на фронті, тоді цеї війни вже не пощастить обмежити тільки до Кореї і вона пошириться не тільки на Китай, але по найбільших правдоподібностях і на Совєтський Союз. Це з тої простої причини, що комуністів не можна перемогти в самій Кореї, залишивши в спокою їхні „протеґовані бази" в Манджурії. Дальший розвиток мусів би піти по лінії колишніх стратегічних і політичних міркувань ген. Мек-Артура.

Це є альтернативи теперішніх переговорів в Каесонґ. Право вибору є виключно по боці комуністів, бо аліянти не тільки словами, але й ділами цей вибір зробили, вибираючи ясно і недвозначно мир, але узалежнюючи його теж від самого вибору комуністів.

А. Луцьків

ДРУЗІ СССР.

Незначні зміни в державній організації Росії за останні 34 роки, значення яких поза кордонами цієї країни надзвичайно перебільшено і в надмірних захвалюваннях переоцінено комуністами та їхніми симпатиками, викликали в окремих колах населення поодиноких країнах світу певну зашікавленість до російських справ. Це зацікавлення деякими групами іноземного населення, а ще в більшій мірі бажання комуністичного проводу Росії всюди поширити свій вплив спричинили виникнення в цих же країнах організацій, які складаються з осіб, що симпатизують Москві. Ці організації існують під назвою „Товариства Друзів СССР".

Друзі Москви — це в більшості ті, хто хотів би перевести московську практику в свої країни, в чому їм в останній час теперішні уряди чинять багато перешкод. Їм, переважно, радиться не займатись на своїй батьківщині московськими „вправами", а, найліпше, виїхати на постійні досліди до „соціялістичної батьківщини". Та всі ці друзі Москви десь в глибині своїх „душ" носять ще багато недовір'я і підсвідомого, інстиктивного страху до соціялістичних експериментів СССР. Вони, просто, таки невпевнені в тому, що там благополучно вціліють, а тому знаходять, що для них найзручніше таки лишатись дома.

Цілком певно, що більшість з них ще й до цього часу не поставила перед собою ясно і з усією відповідальністю питання про те, на що вони прагнуть обміняти свою батьківщину. Бо коли б вони хоч на коротку мить зпівставили державну культуру демократичного управління з деспотичним варварством московського стандартного бюрократизму, то сумніви у виборі зайві. Між вільними взаєминами держави з населенням в демократичних країнах і брутальністю совєтського урядового хамства сумніви у виборі непотрібні. А додавши до цього всього ще й матеріяльну забезпеченість та загальний добробут населення у вільних країнах і безконечні злидні, нужду та безвиглядність в СССР, стає цілком ясно, що як до цього часу, так і тепер світ не потребує пробувати для свого вжитку досвіду підсовєтського життя, а разом з цим також не потребує і політичного та морального керівництва Москви.

Становище друзів СССР все далі й далі стає трудніше, а в останній час навіть нестерпне. Бо хто ж надовго може поєднати в собі вірність основним принципам людяности і дружбу до СССР? Це виходить за природу речей, це — виключене. І тому їм доводиться вибирати: або дружбу до людства, або до СССР, бо бути напівлюдиною і напів-другом СССР тепер уже цілком неможливо.

Для всіх уже стало цілком зрозумілим положення про те, що неможна послідовно боротися з фашизмом, будучи напів-фашистом, так само неможливо послідовно боротись з комунізмом, будучи напівкомуністом. А поскільки як фашизм, так і комунізм є тиранські світогляди, які на практиці здібні лише утворити жорстокі тоталітарні державні системи, котрі, перш за все, встановлюють уярмлення людства, то кожна сучасна свідома людина мусить для захисту себе, свого роду, друзів і співгромадян активно протиставитись їм. І де ж тоді в такої людини може знайтися місце для дружби до СССР?

Без сумніву, для декого з членів цього товариства дружба до комуністичної Росії була наслідком недостатньої та однобічної поінформованости. І деякі з них, можливо, маючи наміри поглибити свої політичні знання, завдяки безкритичному сприйманню фальшивої совєтської пропаґанди, тепер попали в морально скрутне і по відношенню до своєї демократичної держави, політично шкідливе та безвиглядне становище.

Як дивно і політично реакційно виглядало б сьогодня членство в „Товаристві друзів націонал-соціялістичної Німеччини", так само ще гіршим шкідливим пережитком минулого стало і членство в „Товаристві друзів СССР". Комуністичний тоталітарний деспотизм ні в якій мірі не менше, а ще далеко більше як німецький націонал-соціялізм чи італійський фашизм ґальмував і ґальмує вільний розвиток людства в напрямку створення і зміцнення демократичного самовизначення і самовпорядкування народів. Вже саме його довгочасне існування коштує десятки мільйонів людських жертв.

Історія недавнього минулого показує, що комуністи навіть за короткий час в окремих державах дотримують універсального правила сучасної російської політичної поліції: „мертві революції не шкодять", фізично винищили сотні тисяч і мільйони „ворожих", „сумнівних", і „підозрілих" на їх „погляд" людей. До цього варт нагадати з трохи дальшого минулого, хоч би місяці червоного терору на Україні, Кубані й Дону в 1920-1921 рр. та розстріли „контрреволюціонерів" і „буржуазії" в містах, урядово організовані голоди на Україні, масові замордовання в катівнях НКВД (Вінниця, Харків, Юзівка і ін.) — все це страшний шлях на Голготу українців і інших народів, підкорених російськими комуністами. Всі ці жахи нечуваних тортур і страждань підсовєтської людности, покищо, на горе людству, примовчані сторінками з недавнього минулого і сучасного комуністичної деспотії.

А скільком ще мільйонам ліпших людей цей комуністичний молох відбере життя на основі свого „правосуддя"?

(Закінчення на стор. 3)

ВЕЛИКЕ В МАЛОМУ

Малесенькі нотатки в три рядки петітом — то хроніка українського „життя" по всіх закутках земної кулі, скромно приміщена в куточку газети. До неї варто приглянутись ближче й уважніше. Уже перший тиждень такої уваги до тієї „української хроніки" про малі непомітні діла малих непомітних людей розгортає перед читачем по своєму величню і варту подиву та захоплення картину. Ця непомітна українська людина є скрізь: на островах Полінезії і у Лондоні, в Танґаньїці серед африканських джунґлів і в Парижі, на високорівнях Перу і у Вашинґтоні, в степах і містах Австралії і в Берліні та Мюнхені, в Абесінії і Канаді, на Новій Зеландії і в селах та містах Англії, на шахтах і університетах Бельгії і в хащах Ню Йорку, Буенос Айресу, Ріо де Жанейро... По всьому широкому світу твориться українська еміґраційна одисея. Що роблять ті люди? Як почувають себе? Чи мають час після тяжкої боротьби за новий осідок і прожиття на справи інші, загальні — громадські і культурні? Чи не замкнулись у своєму особистому кутку і ґетто?

В „трьох рядках" хроніки трудно про все це сказати. А всеж — як багато ті рядки промовляють! Ось наші люди в Австралії, ще не маючи власних мешкань, з першого ж року поселення взялися будувати чи купляти „народні доми", що мають стати осередком українського культурного і громадського життя. Ось у диких закутках Бразилії будують церкви, закладають школи для дітей. Ось у містечках і на шахтах Англії організують мистецькі самодіяльні гуртки, які вже з великим успіхом виступають перед чужинцями. Хіба ж не диво, що в Англії, на ґрандіозному міжнародному фестивалі пісні і танків, де нашій батьківщині Москва заборонила участь, поруч із ансамблями — представниками держав, виступали наші бездержавні втікацькі групи і завоювали своїм мистецтвом одно з перших місць?! Англійська преса рясно подає їхні фото. Хто їм давав гроші на попередню мистецьку підготову? Хто дав їм платне звільнення від тяжкої щоденної фізичної праці? Ніхто. Все базувалося на їх любові палкій і безмірній, на їх вродженім з рідної землі винесенім і самотужки виплеканім таланті українськім. Ось у далекій Скандинавії молодий професор за півроку здобуває позицію для української науки, домагається орґанізації при відомому на весь світ своїм славістичним відділом університеті утворення катедри української мови і сам з великим успіхом веде її... Ось інший професор здобув те саме в Парижі у високій шкилі східних мов і має навколо себе гурт французьких студентів, що захоплюються українознавством. Громадський діяч в ЗДА десятиліттями дружить і співпрацює з американським професором — славістом, твори якого про Україну після довгорічного змагання з чужинною неуважністю завойовують нарешті признання багатьох десятків американських часописів і рецензентів. Ось наш співак — на провідному місці у французькій опері, бандуристи в залі Білого Дому. Ось наша молодь, потягнувши за собою молодь інших поневолених Москвою народів, демонструє по вулицях Лондону многотисячними стрункими лавами несучи на прапорах визвольні гасла України. Ось інший, підсовєтський, загін нашої молоді виступає численною делеґацією на міжнародньому з'їзді академічної молоді, працює і дискутує в комісіях того з'їзду. Ось на тяжкій роботі в американського фармера родиться краща повість про українське село. Ось у Венецуелі...

Ні, не перерахувати того в газетній статті, що розгортається в цілий неписаний літопис щоденного буденного змагання викоріненої із свого рідного ґрунту української людини, яка іде в чужий світ, вростає в нього, а разом несе з собою, як мати-втікачка дитину, крізь фронти і бездомні мандри частку великої душі й культури свого замученого народу. Вдуматися в це добре і можна побачити в цьому якусь біблійну одержимість, якесь незнищенне призначення і силу для нього. Тоді можна забути на хвилину нашу нещадно-жорстоку самокритику всіх проти всіх і ще раз повірити в майбутнє свого народу.

М. Заклинський.

ЧОВНАМИ ПО РІКАХ ПОЛІССЯ

4)

Кожний човен боровся з хвилями на свій лад, відповідно до своїх прикмет чи недостач. Найменше даних мірятися з бурею мав наш малий човник — Скоб. Він пропускав нещільним дном воду і часто приходилося підчас мандрівки вичерпувати її, або виливати, приставши до берега. Тепер підчас бурі не було ніякої змоги позбутися цеї води, серед озера, бо Скоб поміщав усього три особи. Один мусів бути ввесь час при стерні, а два при веслах. Тому скатмайстер посадив тепер на Скоба, як веслярів, обох сильних волиняків і доручив їм так жваво гребти, щоб доплили до другого берега, заки він устигне переповнитись водою.

Човен Хортиця був найбільший і міцний. Сокальськ. Стріла була легка й оборотна. Це давало змогу доброму стерникові якслід маневрувати серед хвиль.

Четвертий — човен, Беркут, доволі великий, не мав борта, себто дерев'яного накриття передньої частини, бо там приміщено кухню. Тому був слабше захищений від хвиль. При кермі сидів солідний і досвідчений хлопчак, пластун із львівського ремісн. куреня.

Більш як три кільометри за білогривим, розгойданим, загрозливим плесом невиразно майоріли містечкові будівлі. Вітер тиснув із боку та старався зіпхнути Беркута з його шляху. Подальше від берега хвилі були вижчі, сягали понад один метер. Після хвиль менших, що розбивалися об бік човна, надходила висока хвиля. Вдаряла об Беркута і вливалася в середину. Вже одна з перших хлюпнула стільки води, що човен став важкий і неворушкий. Це була велика загроза. Ми кинулися вичерпувати її, чим попало: Хто хохлею, хто черпаком, а інші капелюхами.

Наш стерник скоро найшов спосіб захистити човен. Коли бачив, що надходить висока хвиля, гукав: „Налягти на праві весла!" Тоді човен звертався дзьобом прови хвилі та прорізував її. Вода більше не вливалася. Човен опанував небезпеку.

Спершу Хортиця держалася недалеко Беркута. Скавтмайстер пильно слідкував за всім, що на ньому діється. Та коли небезпека для Беркута минула, Хортиця з великою скорістю подалася своєю дорогою. Ми відітхнули свобідно і розглянулися по озері. Під глухий і повсюдний рев хвиль і пронизливий свист вітру гуляли по поораному плесі наші човни, далеко одне від одного. Скоб майорів ген поза серединою озера. Стріла наче перескакувала з хвилі на хвилю. Здавалося, що вона в небезпеці, одначе роздивившися точніш, помітно було в її плавбі систему й уміле кермування. Хортиця простувала впевнено до мети. Вихор доносив інколи уривки пісні, що співала її обсада. Слабі були це тони, наче бреніння мухи або дитяче квиління посеред свисту невгамного вихру і дикого, могутнього реву хвиль. Була це пісня радости, самопевности й перемоги відважних вояків:

По морю, по морю, по
плинних валах,
Пливем на щоглистих,
щоглистих зміях.
За нами, за нами буйний
вітер віє.
Грізна Валькіріє!

Ця бадьора пісня „Хор норманів" із драми Корнила Устіяновича „Князь Святослав", лунала тепер над озером, і співали її не менш відважні моряки солодких вод, упоєні величною красою озера і своєю чудовою перемогою.

Тимчасом Скоба дарма було шукати на плесі. Він стояв уже при березі. Беріг зблизився, виразно ми побачили його й обідрані, убогі хатки на ньому. Ми дужче налягли на весла, бо й Хортиця була вже близько причалу. Незабаром пристали й ми до берега, втішені, щасливі, досвідчені сильним небувалим раніш пережиттям.

Ще лише Стріла гуляла по високих филях. Тим козарлюгам не спішно було до берега.

На пісковому березі дізнались ми від поліщуків, що в містечку Нобель важко щось купити. Навіть із харчів нічого тепер у крамницях немає. Крамарі везли човном, кілька днів тому, як звичайно, муку, крупи, цукор, сіль та й інше, одначе човен перевернувся і ввесь крам затонув.

Оце справжня поліська пригода!

VII.

Де Припеть — питаємо — чи далеко звідсіля впадає вона в озеро?

— А ось Припеть — одвічає поліщук і показує малий потічок, що коло наших човнів впадав у озеро.

— Жартуйте здорові — кажемо — щоб оцей нужденний потічок та був Припеттю? Йому до Припеті, як мусі до вола.

Вони пояснили, що канал забирає воду з горішнього бігу Припеті, тому вона тут така мала.

Дивом ми дивувались, та не було ради, потягнули човни на той потік.

Тут наша плавба стала така, як ніколи раніш не бувала. Часто й довго пропихали ми човни по мілинах, по водорослях, упершись веслами в намулисте дно. Або всі позлазили в воду й одні тягнули човни, другі підпихали. Стереглися при цьому пявок, що місцями жили в цьому потоці. Іноді потік ширшав і Припеть знову ставала рікою, а ми веслярами. Та по кількох кільометрах вона знову малила.

Згодом дібрались ми до низки великих, картинних озер, окраси нашої батьківщини. Найкраще з них Біле. Проплили по них без пригоди, в спокійну днину.

На Турії, вже недалеко Ковля плили ми попри великий манастир. Селяни сказали нам, що там живе, відбуваючи покуту, єпископ Євлогій. Він був знаний ще перед 1. Світовою війною, як завзятий ворог українського руху. Він усякими способами русифікував Волинь. Також підчас революції перешкоджував, як міг східньо-українській церкві стати автокефальною, себто незалежною від московської. Отож під мурами цього манастиря наші човни на хвилину задержалися — і його жителі почули, може й уперше в життю, грімке: „Не пора".

Вони виявились мстивими: Близько було містечко. З манастиря вислали туди навпростець ченця, ми його навіть бачили в дальшій плавбі. Він повідомив поліцію і вона спинила в містечку човни та переглядала особисті документи. Товариство приняло цю неприємну несподіванку спокійно, бо це ділялося під кінець мандрівки і поліція вже не могла перешкодити.

Біля Ковля закінчили ми мандрівку святочною ватрою і з цього міста порозїздились до дому. Проплили ми за три тижні понад сім сот кільометрів.

Скоро після тієї мандрівки відбулися в Галичині бурливі революційні події. Польська влада у відплату між іншим розвязала Пласт. Був це важкий удар для справи виховання нашої молоді. В 1930-тих роках наш Пласт вів ще приховане існування, але його осяги з тих часів далеко не дорівнували осягам найкращої доби його розвитку з 1920-тих років.

Живемо на чужині. Справа виховання дітей і молоді поставлена тут не добре. Часто читаємо в часописах про випадки, що зле говорять про її мораль і характер. При поборі до війська знову показується, як багато є між нею недорозвинених фізично, умово і морально.

Тому мусимо займатися старанніше вихованням нашої молоді ще з дитинячого віку та піддержувати організації, що цим займаються — в першу чергу Пласт. Треба уможливити Пластові гарний розвиток, щоб він наблизився хоч трохи до того високого рівня, на якому стояв він на Західніх Землях у 1920-тих роках. (Закінчення).

ДЕМОКРАТІЯ, УРЯД ТА ОДИНИЦЯ

Ця стаття є другою статтею із серії на теми побудови правління в Канаді, відношення одиниці до уряду, ролі політичних партій і принципів свобід людини, застосовуваних у канадійській демократії. Ці статті виготовлено в редакції „Канадійської Сцени", використовуючи інформаційні публікації Відділу Канадійського Громадянства в Оттаві, Ради Канадійського Громадянства й Канадійської Асоціяції для Освіти Дорослих.

II. Федеральний уряд

Згідно з канадійською конституцією — тобто з Актом Британської Північної Америки — наш центральний уряд побудовано на федеративній базі. В тому часі, коли обмірковувано справу створення канадійської конфедерації, висунено теж пропозицію прийняти одноцілу (централістичну) форму нашого правління на зразок В. Британії. Однак цей проєкт був непрактичний для Канади з уваги на географічні ускладнення та різні потреби людей у різних частинах нашої країни.

Власне федеральна система правління була подумана на те, щоб дати провінціям і центральному урядові специфічні прероґативи та уникнути надмірної централізації.

Так отже провінції відають справами освіти, шляхів, муніципалітетів, встановляють та утримують публічні й перевиховні в'язниці, шпиталі й заведення для умово хворих, реєструють подружжя, контролюють продаж алькоголевих напитків і ведуть адміністрацію судівництва.

До компетенції обох урядів — федерального й порвінційного — належать справи хліборобства, імігpації, здоров'я, добробуту, копалень, праці, ресурсів і публічних робіт.

До виключних прероґатив федерального уряду належать: контроля міжпровінційного траспорту (літунство, залізниці, судноплавні води), пошта, державна оборона, валютові справи, банки, натуралізація іміґрантів, карне законодавство, торгівля, промисл і мореплавство.

Федеральний уряд складається з виконних та законодатних органів. У склад виконних органів входять: Генеральний Губернатор, Прем'єр міністрів, Кабінет міністрів. Законодатним органом є парлямент, що складається з сенату й палати послів. Парлямент є під кожним оглядом найвищою владою.

Виконні органи

Генеральний Губернатор номінально є головою канадійської держави і репрезентантом британського короля у цій країні. Однак він дуже рідко виступає у цій ролі і то на відповідну пропозицію прем'єра й міністрів. Генерального Губернатора для Канади номінує король, але тільки за відомом канадійського уряду.

Хоча головною функцією Генерального Губернатора є функція зв'язкового між канадійським урядом і Британською Короною, то все ж таки він не репрезентує в Канаді британського уряду. Цей обов'язок сповняє Британський високий Комісар, який не має жадного відношення до канадійського уряду і фактично є „британським амбасадором" у Канаді.

До обов'язків Генерального Губернатора належить іменування прем'єра, якщо б зайшла така потреба, нпр., у випадку смерти або уступлення урядуючого прем'єра, або у випадку димісії цілого уряду. Та це є лише формальність, бо партія, яка має більшість у парляменті, звичайно обирає собі нового лідера і він стає автоматично прем'єром. Прем'єр є звичайно лідером політичної партії, яка має більшість у палаті послів.

Кабінет міністрів складається з міністрів, що їх добирає собі прем'єр, а іменує Генеральний Губернатор. Кабінет є власне тим органом правління, який плянує і веде цілу політику. Прийнявся звичай, що його дуже гостро дотримуються в Канаді, хоча він не є конституційним законом, а саме — міністром може бути тільки член парляменту.

Законодатні органи

Законодатні органи в Канаді складаються з сенату й палати послів.

Сенат є вищим законодатним тілом ,складеним із 102 сенаторів, що мають номінацію на ціле своє життя. Сенатори репрезентують усі частини Канади у такому циферному відношенні:

Нюфаундленд, Нова Шотляндія, Ню Брунсвик й Остров Принса Едуарда — 30; Квебек — 24; Онтаріо — 24; Манітоба, Саскачеван, Альберта, Брит. Колюмбія — 24.

Кандидати на сенаторів мусять мати такі кваліфікації: а) бути британським громадянином; б) мати принаймні 30 років; в) посідати власне нерухоме майно, вартости $4,000; г) бути мешканцем цієї провінції, яка його висуває на кандидата.

Палата послів складається з 262 послів, обраних мешканцями виборчих округ, на які поділена ціла наша країна. Посли є представниками народу та сповняють державні обов'язки в імені цілого народу.

Послів вибирають на означений час і в такий самий спосіб, як і послів до провінційних парляментів.

Політична партія, яка здобула у виборах більшість, зветься урядовою партією, а її лідер стає прем'єром. Звичайно така партія має виразну перевагу над іншими партіями в палаті послів. Посли, що ввійшли до парляменту з виборчого списка інших партій, є членами опозиції.

Лідер політичної партії, яка має після урядової партії найбільше число голосів, має титул лідера опозиції. Це дуже замітний факт канадійської демократії, що лідерові опозиції парлямент признає законно платню із державних фондів.

Основний канадійський закон вимагає, щоб парлямент збирався бодай раз на рік для обмірковування державних справ.

Всякий проєкт закону треба вносити в сенаті чи палаті послів у відповідній формі законопроєкту. Якщо палата послів і сенат приймуть його після трьох читань, то ще треба потвердження Генерального Губернатора або його заступника, щоб прийнятий законопроєкт став законом. Якщо однак сенат (або палата послів) поробить поправки в законопроєкті, що його вже прийняла палата послів (зглядно сенат), то поправлений законопроєкт мусить бути схвалений ще раз першою установою, а потім отримати потвердження Генерального Губернатора (т. зв. королівська санкція).

Законопроєкт у сенаті чи палаті послів може бути внесений будь яким членом парляменту — звичайним або міністром. Виняток становить тільки законопроєкт про підвишку податків або державних видатків. Його можна вносити тільки в палаті послів, а внескодавцем мусить бути міністр. Очевидно і той законопроєкт мусить пройти потрійне читання в обох палатах, а потім отримати „королівську санкцію".

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ПАМ'ЯТІ ЕПИСКОПА ПЛАТОНА

5-го цього серпня в м. Торонто спочив в Господі Преосвященний Владика Платон, Епископ УАПЦ, який кілька місяців тому прибув з скитальщини до Канади.

Епископ Платон, в мирі Павло Артем'юк, народився в 1892 р. на Холмщині в статечній селянській родині, з якої вийшов в життя з твердими принципами християнської моралі та щирою любов'ю до української народної традиції.

Скінчивши Учительську Семинарію та Учительський Інститут в м. Вильно в 1915 р., Покійний, внаслідок військових подій, не зміг відразу віддатися улюбленій Ним педагогічній праці, а покликаний до царської армії переносив кілька років всі невигоди військового життя. Лише після закінчення першої світової війни став працювати як вчитель спочатку на Волині, а пізніше в м. Вересті на Поліссі, де очолював і провадив єдину на Поліссі українську школу ім. Олександра Стороженка аж до часу закриття її польською владою.

Одночасно з обов'язками суто професійними, Він активно працює на ниві культурно-суспільній в Берестейському Т-ві „Просвіта", разом з видатними народними діячами і будителями Полісся д-ром В. Дмитріюком, адвокатом Василем і Володимиром Криницькими, суддею Соловієм, д-ром Т. Олексіюком та Крижанівським.

Як людина глибоко віруюча, Покійний близько приймав до серця справи поневоленої москалями рідної Православної Церкви, докладаючи всіх зусиль до повного її розмосковлення.

В 1936 р., після належної підготовки з теологічних дисциплін та зложення відповідних іспитів, Покійний приймає священство і одержує самостійну парафію Новоставці в Рівенському повіті на Волині.

Підчас своєї душпастирської праці виявив себе, як ревний душпастир-народник в повному значенні цього слова. Це, звичайно, не могло залишитися без уваги з боку польських властей, від яких довелося Йому перенести багато всякого роду ущімлень та переслідувань. Пізніше також і від большевицьких властей зазнав немало лиха, підчас панування яких на Волині від розриву серця померла Його дружина.

Вже при німцях, в 1942 р., православне українське духівництво і громадянство Заславщини (підсовєтська Волинь), звернулися з проханням до Владики Митрополита Полікарпа — призначити до м. Заслава окремого епископа. Митрополит Полікарп уважно віднісся до цього прохання і в цьому ж році був висвячений в Київському св. Андріївському Соборі о. Павло Артем'юк на епископа Заславського, з наданням чернечого імени — Платон.

Однак нововисвяченому епископу Платону не довелося осісти в м. Заславі, бо справи Української Автокефальної Церкви вимагали, в противагу зросійщеній Автономній Православній Церкві, — створення окремої Рівенсько-Крем'янецької Єпархії (з долученням і Заславського повіту) з місцем осідку в м. Рівному, що тоді було резиденцією німецького ката України — райхскомісара Еріха Коха.

Осівши в Рівному, епископ Платон, на скільки це було можливе, розвинув живу діяльність на славу та користь Української Православної Автокефальної Церкви та українського народу. Була це праця дуже тяжка і дуже відповідальна, бо це був час, коли треба було змагатися майже за кожну парафію, майже за кожну церкву, виелеміновуючи їх з-під впливу зросійщеного місцевого духівництва. Це був, врешті час, коли Покійному Владиці доводилося боронити не тільки душі, але й життя своєї пастви, яка була під постійною загрозою тяжких репресій та розстрілів з боку жорстокого німецького наїздника.

Вороже наставлення консервативного зросійщеного духівництва, а особливо вроже наставлення німецьких окупаційних властей в сильній мірі паралізувало нормальний розвиток церковно-громадського життя в Рівенсько-Крем'янецькій дієцезії, створюючи атмосферу не до знесення. Однак , епископ Платон на цьому своєму високому і відповідальному пості виявив особливу мужність і характер, пдаючи цим приклад і своєму духівництвові та вірним до витривалости і терпеливости.

Німецька влада неприхильно ставилася до всяких зносин мешканців західньої Волині з мешканцями східньої, і тому Владиці Платону особливо тяжко було опікуватися східньою частиною своєї дієцезії. Проте, не зважаючи на різні перешкоди, епископ Платон все ж два рази звізитував м. Заслав в 1942 і 1943 рр., де відправив урочисті архиєрейські Служби Божі, при співучасти численного духівництва (33 священники і 5 дияконів) та при здвигу тисячних мас вірних, що було в той час не тільки виявом релігійних почувань східніх волинняків, але і очевидним заманіфестуванням національних почувань та стремлінь .

В 1944 р. епископ Платон по причині навали іншого вандала, змушений був виїхати на еміґрацію. Прихід американських властей застав Його разом з невеличкою групою інших українських еміґрантів в Баварському місті Бад-Кіссінґен. Тоді також немало довелося Йому зазнати лиха від репатріяційних совєтських комісій ,що конче намагалися репатріювати Його.

З організацією скитальчих таборів під опікою УНРРА, Покійний Владика Платон, перший з ієрархів УАПЦ, приступає до організування духової опіки по таборах. Першим таким табором був Швайнфурт в Баварії, який Владика Платон кілька разів особисто відвідував та кріпив на дусі і розвіював несамовитий страх перед можливою репатріяцією з душ змучених і стерзаних скитальців. Трохи згодом з відносним наладнанням церковного життя, Покійний Владика цілий час виконував обов'язки Секретаря Священного Синоду і Собору Епископів УАПЦ, маючи тим самим великий благодійний вплив на всі справи нашої Церкви.

Крім архипастирської і адміністративної праці, Владика Платон присвячував особливо багато уваги видавничій справі, видавши коштом Синоду цілий ряд корисних книжок та підручників, а Сам невтомно працював над перекладами богослужбових текстів з церковнослов'янської на живу українську мову. Ці переклади, що друкувалися на циклостилі і розсилалися по українських парафіях — дуже помогли священникам і церковнослужителям на місцях, а також і в майбутньому будуть допоміжними при праці по скоординуванні всіх перекладів українських богослужбових текстів.

Паства сердечно ставилася до Покійного Владики Платона, як в Україні, так і на еміґрації, бачучи в Його особі відданого служителя Престолу Божого, щирого українського патріота, людину праці і обов'язку, а найпаче ідеально скромну і всім доступну.

Тяжкі переживання, яких довелося зазнати Покійному Владиці Платону, як в Україні, так і на скитальщині, — в сильній мірі підірвали Його здоров'я і передчасно звели в могилу.

Нехай же Милосерний Господь упокоїть душу раба свого епископа Платона в оселях небесних з усіма праведними!

о. С. Гаюк

ВЕЛИКА АКЦІЯ НАРОДНОГО ФОНДУ

Українці! Громадяни!

Українська справа, як це відомо Вам з преси, набирає нині актуальности.

Потрібна посилена акція й всебічна праця, а для її ведення потрібні кошти!

Український Народний Фонд в цих днях закінчив розсилку листів із закликами.

Нині перед Вами лежать заклики й готові коверти.

Не відкладайте і не задержуйте їх!

Поспішіться негайно вислати Ваш Національний Даток!

Висилайте частину Датку, якщо тяжко Вам сплатити відразу цілий!

Але не відкладайте і не задержуйте!

Від кожного з Вас, — від нас усіх, — залежить успіх нашої справи!

Кураторія Українського Народного Фонду

ВІД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Український Народний Фонд одержав кілька запитів від таких осіб, що дістали по два або й більше листів із Закликами і ковертами Фонду. Дотичні особи уважають це наслідком помилки чи недогляду.

З цього приводу пояснюємо, що про такі — зрештою нечисленні — випадки Фонд знає. Це сталося цілком свідомо та з причин ощадностевих, бо виелемінування з десятки тисяч таких листів таких подвійних або потрійних адрес не було б виправдане ні під оглядом фінансовим, ні з боку економії часу. У всіх таких випадках Фонд числить на ласкаву поміч патріотичних громадян та на їх вирозуміння, що вони такі листи передадуть або перешлють на адреси своїх знайомих, що на їхню думку не отримали таких листів.

В той спосіб Національний Даток стане дійсно загальним, а Фонд буде направду народним. Про нього будуть знати всі: й ті, що читають пресу й ті, що її не читають, бо Національний Даток повинні платити не тільки ті, більш свідомі й активні наші громадяни, що й поза тим несуть жертви матеріяльні і своєю працею, але й ті українці ,що їх менше видно на поверхні націонанльного життя, що адреси їх незнані. Таким чином можна буде охопити якнайширший загал української спільноти в Америці та осягнути бодай частинно мети, щоб ані найменша частина українського громадянства не уникала від несення національних обов'язків тільки тому, що про них не була належно поінформована.

З тою метою в цьому році УН-Фонд долучив до листів по дві коверти, другу для таких власне громадян. Ця справа при широкій співпраці українського активного загалу може мати поважне значення. Тому вже було висловлене прохання, щоби цю другу коверту наші прихильники передали чи переслали своїм знайомим, сусідам з відповідним поясненням.

Що ж торкається тих нечисленних осіб, що дістали від Фонду по два й три листи, то переважно це визначні громадські діячі, із широкими зв'язками і тому треба сподіватися, що вони легко можуть примістити надіслані їм заклики й коверти. Про це ще раз просимо їх на цьому місці.

Між іншим, мала дотеперішня практика показала, що розсилка цих других коверт, може себе виправдати; в одному випадку таку коверту використав американець, не українського роду, який у той спосіб уважав виявити свої симпатії до праці УККА, згл. до української справи взагалі!

Кураторія
Українського Народного Фонду

ДРУЗІ СССР

(Закінчення зі сторони 2)

Це страшна тайна недалекого майбутнього. „Мертві революції не шкодять!" — провідне гасло „діяльности" комуністичних жандармів від Далекого Сходу до Праги, і некомуністичний світ, мов би загіпнотизований, що дня слухає страшні слова, покищо радієвих, пропагандистських, але реальних прогноз.

Десятки мільйонів можуть впасти під нищівними ударами комуністів, якщо керівники вільних народів не підготують світ до відсічі. Бо поняття „контрреволюціонер", „буржуй", „капіталіст", „куркуль", „ворог народу" і ін. в комуністичному „розумінні" так безмежно широкі, що під них можна підігнати нічим необмежену кількість людей, починаючи від власника фабрики і кінчаючи власником невеликого шматка поля, коня, корови, будинку чи авта, або починаючи від члена якоїсь некомуністичної партії і кінчаючи людиною, котра десь колись сказала слово проти комуністів.

Комуністичні кати завжди в поспіху, вони завжди мають безліч кандидатів на знищення, і сентиментальні ліберали хай не чекають від них помилування та ласки. От чому ми, хто щасливим випадком обставин вцілів від червоних тортур, першим своїм людським обов'язком вважаємо — повідомити світ про ту прокляту совєтську дійсність, котра комуністами названа „соціялістичною батьківщиною" всіх працюючих.

Ми не маємо права заспокоїтись і мовчати, бо нас зобов'язують десятки мільйонів мучеників, уже замордованих червоним терором, і тих, котрі тепер попали там на пекельні тортури. Ці мученики вимагають від нас безперервно кричати в обличчя світові про страшні трагедії мільйонів і про можливість ще страшнішого майбутнього для інших, тепер ще вільних народів. Коли б хоч тисячна частина написів кров'ю на стінах совєтських в'язниць, що їх лишають умираючі від катувань жертви сталінової політичної поліції, була відома людству, то вже давно в світі не було б ні одного „друга СССР" серед мислячих людей. Бо друг — це не випадковий знайомий, це до певної міри рідня; дружити — це у великій мірі споріднюватись духово, а в житті співпрацювати.

Нам, рештком недокатованих і недостріляних жертв комуністичного деспотизму в СССР, а це значить, найліпше обізнаним і найпослідовнішим ворогам московських комуністів та їх спільників в інших країнах, найповніше видно з усіх боків як комуністів, так і їхніх прихильників, де б вони не з'являлись і якими словами та обіцянками не приваблювали б до себе всіх легковірячих на слово, мало досвідчених у взаєминах з ними людей. Нам цілком ясно, що питання про друзів СССР стало важливою міжнародньою проблемою, котра уже чекає на своє вирішення. Зближення з СССР має воюди звичайний заурядний початок і невблаганно жорстокий кінець. Бо бути справжнім другом СССР — це значить, в кінці кінців, неминуче стати на шлях злочинної діяльности проти своєї батьківщини, бо кінцевою мрією кожного друга російського комунізму є бажання побачити полки совєтських салдат на теренах їхніх країн, як „визволителів" з-під влади тепер там існуючих урядів.

Комуністична і прокомуністична діяльність, де і як вона не проявлялася б, — всюди з'являється злочином. І в кожному комуністі кожний демократичний уряд, кожний льояльний громадянин своєї країни мусить бачити (як що не хоче бути сліпим!) злочинця, звичайно різної міри і ваги, в державному та громадському житті свого народу. Щоденна комуністична діяльність всюди є шкідлива і загрозлива для волі і незалежности.

Та поскільки комуністи всюди з'являються лише незначною меншістю сиред людности, то не можна ж і на далі терпіти та допускати, щоб меншість нав'язувала народам свою жорстоку неволю й керувала ними на основі демагогії, брехні та безоглядного терору.

Поряд з цим виникає питання про різницю між комуністами та друзями СССР, і чи взагалі вони одні від других відрізняються. Як нас переконливо вчить в цій справі сучасне політичне життя в країнах поза межами СССР та його сателітів, то виходить, що різниця між друзями СССР та комуністами занадто умовна. Все залежить лише від ступня їхнього розмаху практичної протидержавної активности, бо не рідко в наш час трапляється, коли „безпартійні" друзі СССР розгортають таку значну прокомуністичну діяльність, називаючи себе тільки „проґресивними людьми", що багатьом комуністам доводиться дивуватись, поспішно брати з них приклад та гаряче їх вітати й всюди підтримувати.

Довга історія людських взаємин знає чудесні дружби, котра спонукала людей до величних вчинків і дій на користь людства. Така дружба була шляхетною силою і в віках залишилась, як заповіт добра, як велика виховавча цінність для прийдешніх поколінь. Та дружба до СССР може привести лише на нечувані муки народи ще декількох країн і спричинити знищення ще багатьох мільйонів людей.

Справжні демократи і тирани ніколи не були і не будуть друзями. Суспільний поступ і дружба до СССР одне одного заперечують. Дружба до СССР ніколи нікому не приносила і не принесе слави та чести, а лише ганьбу та ненависть.

У СПРАВІ „ПОВІДОМЛЕННЯ УПРАВИ УВАН У ЗДА"

Повідомлення УВАН може викликати серед непоінформованих одиниць українського загалу в Америці враження, що УККомітет поінформував американських українців невірно про „Фонд Вільної Росії". Тимчасом це не так, бо УККомітет у своєму Комунікаті ствердив:

1. що Фундація Форда є відома зі своїх культурних і гуманітарних цілей і

2. що „Фонд Вільної Росії" хоч і уфундований фондами Форда, діє самостійно і вже самою своєю назвою наставляє американську публічну опінію в напрямі прихильному для відбудови неподільної російської імперії.

Про „Фонд Вільної Росії" висловив УКК такий погляд між іншим тому, що цей фонд очолює п. Джордж Кеннан, який опублікував у журналі „Foreign Affairs" за квітень 1951 р. відому статтю під назвою „America and the Russian Future", в якій заявляється за неподільність будучої демократичної Росії, а становище України в Росії порівнює із становищем стейту Пенсилвенія у ЗДА. УВАН вважає, що ця обставина не важна при розгляді справи „Фонду Вільної Росії", коли про неї в повідомленні мовчить, а згадує тільки про директора „Фонду Вільної Росії" п. Дж. Фішера, який підчинений п. Кенанові, як президентові фонду. Дотеперішній розподіл допомоги із тієї Фундації вказує на особливе фаворизування російських установ із протиукраїнським наставленням.

В повідомленні УВАН зачеплено також "Research Programme on the USSR", який, як відомо, є під управою проф. Ф. Мозлі з Колумбійського університету, але на який в комунікаті УККомітету не було ніякого натяку.

Український Конґресовий Комітет Америки, не знаючи чи й яких заходів вживає УВАН для зміни назви „Фонду Вільної Росії", про що теж не має конкретних вияснень в повідомленні УВАН, вже давніше звернувся в справі „Фонду Вільна Росія" та його назви з відповідними представленнями до найвищих чинників Фундації Форда. Досі наспіло шість відповідей на це представлення. Вони в свосму часі будуть подані до загального відома.

В світлі сказаного не на місці є твердження повідомлення УВАН про те, що УККомітет своїм комунікатом „вводить в блуд українців та шкодить українській справі".

Український Конґресовий
Комітет Америки

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Біля двадцяти наукових праць і брошур видала УВАН у Канаді англійською й українською мовами — сказав д-р Я. Рудницький підчас відвідин нашої редакції.** Започатковані нові серії, як от „Українські учені" (вийшли праці про покійного проф. Д. Дорошенка і про О. Огоновського). В серії „Назвознавство" (ономастика) вийшла книжка Я. Рудницького „Канадійські місцеві назви українського походження" (друге доповнене видання). В серії „Славістика" за фінансовою підтримкою УНСоюзу вийшла англійською мовою праця професора східноєвропейської історії в саскачеванському університеті Сімпсона — „Імена „Русь", „Росія", „Україна" й їх історичне тло", а також праця д-ра Огієнка про російсько-український словник 17 сторіччя. Тепер саме друкується в чотирьох томах „Кобзар" Т. Шевченка за редакцією проф. Л. Білецького, а також праця про українців та інші слов'янські групи в Канаді. Як відомо, після смерти президента УВАН проф. Д. Дорошенка президію УВАН тимчасово до нових виборів очолює проф. Л .Білецький, а генеральним секретарем академії є д-р Я. Рудницький (обидва у Вінніпеґу).

● **2,500 українців виїхали минулого року з Бельґії до Канади і виїжджають нові партії.** Не зважаючи на те, українське громадське життя в Бельґії не втихає. В кінці липня тут відбулися шості загальні збори УДК, які ухвалили далі зміцнювати українську громадську централю в Бельґії та виловили побажання координації українського громадського життя за зразком українців у Німеччині .

● **Іван Гонсет (Гонський)** — видатний український винахідник, підприємець і діяч у ЗДА й Канаді помер в Норт Голівуд (Каліфорнія).

Вступайте в члени У. Н. Союзу

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

САН ФРАНСІСКО, Кал.

Праця відділу УКК

Жалібна академія в 25-ті роковини трагічної смерти Головного Отамана Військ Української Держави і Голови УНР Симона Петлюри відбулась в Сан Франсіско, Каліфорнія, заходами відділу УККА 26-го травня 1951 р. Академія була відкрита американським гимном та коротким словом Голови Відділу Н. Бачинського, в якому він закликав присутніх віддати пошану Головному Отаманові С. Петлюрі і полковникові Е. Коновальцеві. Всі зібрані в глибокій пошані схилили голови перед великим потретом С. Петлюри, в чорних жалібних рямцях, удекорованому вишитим рушником та двома прапорами (державним і прапором чорноморської фльоти) та портретом полк. Е. Коновальця. Обидва портрети, уквітчані живими квітами, весь вечір притягали і очі й думки присутніх та збуджували в серцях багато спогадів і почувань.

Реферат секретаря Відділу УККА, пані Маріянни Мельник, який присутні вислухали з найбільшою увагою, стисло, але яскраво окреслив на тлі тогочасних подій героїчну постать Головного Отамана, ту велику ідею, для якої він жив, боровся і умер, ті заповіти, які він нам залишив, та як його мученицька смерть спричинилась до того, що Европа, а тепер й Америка, довідались про криваву боротьбу України за свою волю, а розпочата ним збройна боротьба не припинялась ніколи і зараз ті його змагання взяла на себе славна УПА.

В другій половині свого реферату, присвяченого пам'яті полк. Е. Коновальця, — п-ні Мельник подала біографію полковника від молодих літ до моменту атентату в Ротердамі та його діяльність і характеристику його світогляду, підкресливши ті риси, які були спільними для нього і Головного Отамана. Свій реферат секретарка закінчила проханням не забувати тих заповітів, які залишили нам наші герої, а найбільше пам'ятати заповіт С. Петлюри, що вірність ідеям є основою всякого життя і що необхідно учитися міцніше тримати в руках меч, себто бути готовими до боротьби ,щоб кожен був здібний до оборони своєї культури, мови, і поневоленої Батьківщини, з'єднавши її в Соборну Україну.

Після відспівання „Журавлів" всіми пирсутніми. Славко Петренко з великим чуттям деклямував вірш „Вірний лицар волі", присвячений Головному Отаманові, а маленька Марійка Іськів деклямувала вірш „Поклін героям".

Пані Т. Денис перевела збірку добровільних пожертв на нагробок на могилі Симона Петлюри, що дала $38. П-ство Іванчуки журтвували на цю ціль ще окремо $10, а п. Г. Буряк (учасник визвольних змагань і козак армії УНР та учасник Зимового походу і Базарської трагедії) жертвував на Бібліотеку С. Петлюри $10. Всі зібрані гроші були переслані секретарем до Франції.

Підчас переведення збірки секретар зачитав вірша ,написаного і надісланого специяльно на цей день одним із найстарших, як своїм віком так і роками своєї еміґрації, українських громадян, паном Дмитром Пухальським. Це той самий Дмитро Пухальський, який 1897 р. еміґрував з Галичини на Гавайські острови, де фактично попав не на роботи, а в невільництво плянтаторів, вкупі зі своїми односельчанами (село Паушівка, чортківського повіту). Дякуючи Д. Пухальському відомості про жахливе становище українців на Гаваях дійшли до Каліфорнії, далі через о. Агапія Гончаренка до „Свободи", а редактор „Свободи" о. І. Ардан зробив старання у Вашинґтоні і нарешті в червні 1900 року було скасовано контракти переселенців з плянтаторами. Таким чином Д. Пухальський при допомозі „Свободи" визволив братів з плянтаторської неволі. Вірш .під заголовком „Україна" звучить:

Україна мені мила. Там де я родився,
була школа дерев'яна, в котрій я учився.
Україна мені мила так само, як Мати,
За Вкраїну я готовий душу-тіло дати.
Як настане вже той час і тая година,
Як покличе нас у бій Мати-Україна,
Встань, Петлюро, розкажи, що маєм робити,
Вороги нам не дають в рідній землі жити.
Ми громада, ми до бою будемо ставати
І для Матері-Вкраїни волю здобувати.

На пропозицію О. Мельника вшанували присутнього на академії учасника визвольних змагань п. Дем'яна Петренка, який під командою Головного Отамана бився за Волю України і є лицарем залізного хреста та членом союзу комбатантів, присутні одушевлено вітали п. Петренка. Пан Петренко в коротких, але дуже щирих і теплих словах, закликав присутніх продовжувати велике діло С. Петлюри, не впадати в відчай, а сміливо і віддано боротись за нашу Святиню — Вільну Україну і перемогти, та бажав всім за кілька літ зустрітись і пом'янути Головного Отамана вже у вільному Києві. На жаль не знайшлось нікого, хто був в Січових Стрільцях і міг би подати свої спогади про свого коменданта полк. Е. Коновальця.

Маленька Людмила Петренко мило продеклямувала на спогад про українського „невідомого вояка", „молодого стрільчика січового" вірш „Три віночки". Академію закінчено співом „Ще не вмерла Україна".

В місяці червні, на чергових сходинах членів відділу УККА, секретар мав доповідь про великого громадянина України, Є. Х. Чикаленка і ученого М. Драгоманова, а в помешканню Інтернаціонального Інституту, заходами відділу УККА в Сан Франсіско, улаштовано українську виставу. Той день Інтернешенел Інститут присв'ятив „старим і новим американцям в Сан Франсіско, які збагатили культурне життя цього міста піснями, танцями і мистецтвом, принесеними ними з інших частин світу".

Хоч наш відділ УККА вагався зпочатку приймати участь в цім святі, бо там виступали такі багаті і державні народи, як британці, австралійці, французи, мексиканці — ті, що мають тут своїх консулів, величезні підприємства-крамниці та відомі в історії Сан Франсіско на протязі 100 літ, але бажання, щоб й українське ім'я стало побіч других націй ,щоб нарешті і в Сан Франсіско українське истецтво було представлене, як українське, а не московське, польське чи ческе, перемогло. Ми приступили з малими і скромними засобами, але наше бажання послужити пропаґанді українського імени було таке велике, що ми подолали всі перешкоди і вийшли переможцями. Наш куточок „Україна' 'був найкращий за всі інші, притягав найбільше глядачів ,діставав найбільше запитань та виявів подиву, похвал і признань, зробив найбільше зацікавлення у відвідувачів та найбільшу заздрість де-яких „братніх народів". Управа Інтернешенел Інституту прислала спеціяльного листаподяку пані М. Мельник, секретарці відділу УККА, за „прекрасно влаштовану виставу і за ті пояснення, які були дані одвікувачам", зазначуючи, що ця вистава зродила багато зацікавлення і багато позитивних коментарів. Також висловлено подяку нашим молоденьким панночкам М. Томоруг і Л. Петренко, які своїми танцями і співом „так прекрасно виконаними прикрасили нашу програму". На виставі було багато речей, привезених ще з Полтави, Києва, Чернігова, Поділля, Заліщиків, Покуття, а були й нові, вже з „таборів", починаючи від столітніх полтавських і київських килимів і плахт і кінчаючи найновішими таборовими виробами. Були теж речі виконані українцем вже в Каліфорнії, а це картини відомого мистця В. Кричевського, які він був ласкавий випозичити та допогти розмістити наші експонати. Найбільше зацікавлення і захоплення одвідувачів викликали: писанки, вишивки (особливо жіноча сорочка з Кам'янець-Подільського, шита низинкою і чоловіча — копія сорочки гетьмана Павла Полуботка, про боротьбу якого з „неситим царем" і смерть принагідно розказувалось) і бандура. З картин артиста В. Кричевського, серед яких були краєвиди українського степу, Дніпра, хатки, вітряка, колядників, найбільше звернула на себе увагу дзвіниця Св. Софії з частиною Софіївської площі та пам'ятником В. Хмельницькому і портрет І. Мазепи. Все це давало нагоду розказати про той другий період української історії, її боротьбу і її видатних гетьманів, письменників, поетів. Прекрасна колекція писанок, з дуже цінними гуцульськими екземплярами, була принесена панею Т. Денис, яка давала всі детальні пояснення про походження, символіку і їх писання.

Після літніх вакацій відділ УККА плянує вшанувати пам'ять великого гетьмана І. Мазепи (в початку вересня), а в жовтні доповідь про військо запорожське, історію Січі, від заснования до зруйнування, та про УПА.

Н. Н.

Українська мистецька виставка в Сан Франсиско, Каліфорнія

СВЯТО ОБЖИНКІВ — ДЕНЬ У.Н.ФОНДУ

В Старому Краю таке свято були б назвали святом обжинків. В Ню Йорку Об'єднаний Комітет назвав його „День Українського Народного Фонду". — Всі знаки на небі й на землі вказують, що свято буде надзвичайне. Передовсім термін стята: 16 вересня, коли уступить, нарешті, оця нюйоркська „мокра спека" і прийдуть погідні, прохолодні осінні дні. Далі — місце свята — прекрасний затишний сад, а разом з тим — недалеко від центрів міста — Maple Grove Picnic Park — 46th Ave & 160 St., Flushing, L. I. I нарешті, — упорядчик свята — Комітет Об'єднаних Українських Організацій міста Ню Йорку. Фірма всім відома, вона говорить сама за себе.

— Яке ж завдання свята?

— Передовсім, звичайно, забавитися, освіжитись на чистому повітрі, зустрінутись із знайомими, — словом, як у нас кажуть, „розірватись".

Це приємна половина свята. Але є й друга, — може менше приємна, але за те дуже корисна, громадська.

А саме, Комітет Об'єднаних Організацій задумує дати нагоду в цей день — 16 вересня — У День Народного Фонду, коли усі нюйорчани зійдуться гуртом, щоб могли сплатити свій Національний Даток і ті, що не дуже мають часу йти на пошту або купувати чеки.

Для цього будуть зроблені всякі удогіднення: Даток будуть приймати тут же, за столами, уповноважені особи, отже всяка пошта, банки, бланки й інші моні-ордери відпадають.

Далі буде це робитися громадою, гамірно, весело, — так що всякі неприємні почуття, які охоплюють кожного порядного громадянина, коли він платить податки, будуть зведені до мінімум.

Навпаки, кожний громадянин — чи то з горя, чи з радости, що позбувся клопоту, тут же може „освіжитися", про що дбайливо і належно „буде постарано".

А до того, ще та приємність, що увесь чистий зиск теж призначається на громадську ціль — щоби допомогти дати належну відповідь Абрамовичам і Керенським на їхні мрії про „український плебісцит".

На святі буде також мистецька частина: співи, музика і само собою танці до ранку.

Отже на цей симпатичний й патріотичний „День" запрошує Комітет шановних громадян.

Приходіть усі: і ті, що вже вплатили Національний Даток і ті, що захотять вплатити його на святі і, нарещті, й ті, що взагалі твердо рішили Датку не платити.

Побавимось разом і ...побесідуємо! А листки вже тепер можна дістати у касієра Комітетту п. В. Хомицького, 415 Іст. 9-та вулиця в Ню Йорку.

● **Комсомольське свято в Берліні відпароване тим, що тисячі делеґатів** пробирались до західного Берліну і спостерігали на власні очі життя поза залізною заслоною і понесуть свої враження до своїх земляків, — кажуть західні офіційні кола.

● **Одна з найбільших грозовиць** пройшла над Токіо, порушивши транспорт і зв'язок. Блискавиця вдарила в електростанцію і порушила радіозв'язок.

ЗА ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ О. Н. ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

Денвер, у стейті Колорадо.— Професор, д-р Чарлс С. Джансон, як керівник університету Фіск; Моше Керен, радник амбасади Ізраїля з Вашинґтон й Артур Гейс Солцберґер, видавець щоденника Ню Йорк Таймс, взяли участь у кінцевім засіданні Інституту Світових Справ, улаштованим старанням Фундації Суспільних Наук при згаданому університеті. Вони дискутували про „Збереження і Розширення Прав Людини" і прийшли до спільного висновку, що ЗДА повинні підписати договір про Права Людини, ухвалений Економічною ю Суспільною Комісією Об'єднаних Націй. Коли Америка відмовиться підписати цей договір, тоді світ буде думати, що Америка не обстоює серіозно тих прав, а це може заломити увесь напрям праці волелюбних країн у цій справі, твердили референти.

УЧИТЕЛІ ВБАЧАЮТЬ ФАШИЗМ У НАПАСТЯХ НА ВИХОВНУ СИСТЕМУ

Ґренд Репидс, у стейті Мишиґен. — На конвенції Американської Федерації Учителів говорили, що численні закиди проти системи начання в прилюдних школах вносять замішання. Тому, що за теперішніх відносин нема часу на прилюдне обговорення всіх виховних проблем, деякі групи критиків використують цю нагоду на те, щоб запровадити в школах фашистівську систему навчання. Більша частина нагальної критики походить від скрайних правих осіб, які ще другої світової війни відкидали демократичні засади.

● **Кратер Чуб в північній Канаді**, глибокий 1,350 стіп. Це прослідив д-р Вен Мін, геолог із Торонта. Кратер відкрито два роки тому в околиці Гудсон Бей.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 20. серпня 1951 р. помер, по довгій недузі член Бр. св. Юрія, Від. 160 У. Н. Союзу

ВАСИЛЬ ДМИТРІВ

Покійний уродився в селі Черче пов. Рогатин, Зах. Україна. Був активним членом, а давніше був теж довший час секретарем відділу. Прийшов до Бр. св. Юрія Від. 160 в Джамайка Н. Н. — Оставив в смутку троє дітей: Катерину, Василя і онуку, які є членами У. Н. Союзу. — Нехай вільна земля Вашінгтона буде пером для Нього!

М. К., секретар

● **Сім жінок втікли з тюрми у Ветумка, в стейті Алабама.** Вони перемогли наставницю, опісля зловили мужчину — власника авта і змусили його відвезти їх у безпечне місце. Влада вже зловила шість утікачок.

● **Команда армії має готовий лік проти малярії.** Вояки в Кореї дістануть його якнайшвидше, бо малярія вбиває багато вояків. Назва ліку: прімаквін.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2660. Д'Арно поч инає підозрівати.

Розповівши про свою розмову з Летою, Гелен висловилась за те, щоб дівчині дозволити їхати з ними. „Звичайно", погодився Тарзан. „Вона складе вам товариство".

„Це буде гарно мати з нами Робертового друга", сказала Гелен. „Крім того, вона може нам допомогти. Вона раніш бувала в місцевості Оку-Оньї".

Коли вони зостались самі, Д'Арно заговорив серйозно: „Ця жінда була завела вас у засідку. Вона — ворог". Тарзан усміхнувся. „І потім врятувала мені життя", сказав він.

„Я не певний, що вона ворог", сумнівався Тарзан. „З того часу, як вона подорожує з нами, ми будемо бачити". — „Так", відповів Д'Арно. „Ми будемо дивитись. Я вже бачу".